

Akdeniz Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (TCE) Durum Tespit Raporu

Rapor Tarihi: 31 Ağustos 2021

Raportör: TÜKD Antalya Şubesi, TCE Proje Ekibi adına Doç. Dr. Sanem Özer

Proje Ekibi: Prof. Dr. Fulya Sarvan, Doç. Dr. Sanem Özer, Sahil Bozkurt, Fulya Erşen, Zeynep Uysal

Raporun Gerekçesi: Bu raporun amacı Türk Kadınlar Birliği (TKB) öncülüğünde yürütülmekte olan AB Projesi çerçevesinde, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği Antalya Şubesi Proje Ekibi tarafından belirlenen toplumsal cinsiyet eşitliği göstergeleri (TCE) açısından Akdeniz Üniversitesinin durumunu tespit etmek ve TKB Proje Yürütme Ekibi ile Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü'nü bilgilendirmektir.

Raporun Konusu: TKB öncülüğünde yürütülmekte olan AB Projesi'nin izleme çalışması için Akdeniz Üniversitesi'nin toplumsal cinsiyet eşitliği politika, eylem planı ve uygulamalarını sorgulamak amacıyla web üzerinden erişilebilir veri derlenmiş, web aracılığıyla ulaşılamayan veriler ise Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü'nden talep edilmiştir. *Raporun birinci bölümü* Akdeniz Üniversitesi akademik birimleri hakkında web üzerinden erişime açık veriyi değerlendirmektedir. *İkinci bölümde* Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne sunulan bilgi talebi listesinde yer alan 18 adet soruya yanıt olarak iletilen veriler değerlendirilmektedir. *Raporun üçüncü bölümü* ise büyük çoğunluğu Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 37 kadın öğrenciye uygulanan TCE deneyimleri ile ilgili bir anket çalışmasının konuyu ilgilendiren bulgularını raporlamaktadır. Raporun *Sonuç* bölümünde ise üç bölümde sunulan veriler birlikte ele alınmakta ve Akdeniz Üniversitesi'nde TCE açısından iyileştirilmesinde yarar görülen konular listelenmektedir.

Raporun Bulguları: Birinci Bölüm (Web Araştırması)

Web üzerinden Akdeniz Üniversitesi bünyesinde yer alan fakülte, yüksek okul (YO) ve meslek yüksek okullarında istihdam edilen kadın ve erkek araştırma görevlisi, öğretim görevlisi, doktor öğretim üyesi, doçent ve profesör sayıları araştırılarak derlenmiştir. İlgili öğretim kurumlarının web sayfalarına girilmiş ve akademik personel bilgisini içeren sayfalar incelenmiştir. Tespitler sırasıyla şöyledir:

- 1- Fakültelerde toplam 1195 kadın 1366 erkek akademisyen görev yapmaktadır. Kadınların erkeklere oranı yüzde 87'dir. YO ve MYO'larında ise 270 kadın akademisyen 297 erkek akademisyen kadroda yer almaktadır. Kadınların erkeklere oranı yüzde 91'dir. Akademik birimlerin toplamında ise 1465 kadın ve 1663 erkek akademik çalışan bulunmaktadır. Toplamda kadınların erkeklere oranı yüzde 88'dir.
- 2- Fakültelerde istihdam edilen toplam kadın araştırma görevlisi sayısı 594 iken, erkek araştırma görevlisi sayısı 520'dir . Erkek araştırma görevlilerinin kadınlara oranı yüzde 88'dir. Yüksek lisans ve doktora öğrenimi gören öğrencilerin istihdam edildiği araştırma görevliliği süresi çoğunlukla eğitim süresinin dolmasının ve tez savunmasının ardından biter. Araştırma görevlilerinden bilimsel araştırma kadar idari işler de beklenir. Araştırma görevlileri fakülte, YO ve MYO'da iş yükünün önemli bir kısmını yüklenmiş bulunmaktadır. Geçici süreli istihdam sağlayan araştırma görevliliği kadrolarında kadınların sayısal üstünlüğü dikkat çekmektedir.
- 3- Fakültelerde istihdam edilen toplam kadın öğretim görevlisi sayısı 85, erkek öğretim görevlisi sayısı 73'tür (E/K oranı %86). Yüksek Okul (YO) ve Meslek Yüksek Okullarında (MYO) ise 259 erkek, 237 kadın öğretim görevlisi istihdam edildiği görülmektedir (K/E oranı %92). Öğretim görevlileri de Dr. Öğretim Üyeleri gibi sözleşmeli çalıştırılmaktadır, ancak Dr. Öğretim Üyeleri ile aynı özlük haklarına sahip değildirler. Toplamda kadın öğretim görevlisi sayısı 322, erkek öğretim görevlisi sayısı 332'dir. Bu kadroda nispi bir eşitlik (%97) söz konusudur.
- 4- Dr. Öğretim Üyesi kadrosundaki kadınların da sayıca erkek Dr. Öğretim Üyelerinden fazla olduğu tespit edilmiştir. Fakülte, YO ve MYO'larda Dr. Öğretim Üyeleri eğitim-öğretim faaliyetlerinin, bilimsel araştırmaların ve idari işlerin sağlıklı yürütülmesi konusunda çok önemli bir iş yükünü kaldırmaktadır. Fakültelerde 196, YO ve MYO'larda 19 kadın Dr. Öğretim Üyesine karşılık, fakültelerde 178, YO ve MYO'larda ise 22 erkek Dr. Öğretim Üyesi bulunmaktadır. Tüm fakülte, YO ve MYO'larda çalışan kadın Dr. Öğretim Üyesi sayısı 215, erkek Dr. Öğretim Üyesi sayısı ise 200'dür (%93). Bu kadroda da nispi bir eşitlik söz konusudur.
- 5- Doçentlik kadrosundan itibaren erkek öğretim üyelerinin sayıca kadınları geride bırakmaya başladığı tespit edilmiştir. Fakültelerde 169 kadın doçente karşılık 217 erkek doçent bulunmaktadır. YO ve MYO'larda da kadın doçent sayısı 9 iken erkek doçent sayısı 19'dur. Toplamda 178 kadın doçent ve 229 erkek doçent görev yapmaktadır. Kadın doçentlerin erkek doçentlere oranı yüzde 78'dir.

- 6- Profesörlük kadrosunda kadın öğretim üyeleri sayıca erkek öğretim üyelerinin daha da gerisinde kalmaktadır. Fakültelerde kadın ve erkek profesör sayıları arasındaki makas iyice açılmıştır. Fakültelerde 378 erkek profesöre karşılık 150 kadın profesör bulunmaktadır. YO ve MYO'larda 5 kadın ve 4 erkek profesör görev yapmaktadır. Fakültelerin profesörlük kadrosunda yer alan erkek öğretim üyesi sayısı kadın öğretim üyelerinin iki katından fazladır (K/E %41).
- 7- Fakülte, YO ve MYO akademik yöneticilerinin sayılarına bakıldığında da kadın öğretim üyelerinin yeterince temsil edilmediği görülmektedir. Yönetici pozisyonunda yer alan kadınlar hem erkek yöneticilerle karşılaştırıldığında sayıca geri kalmakta hem de erkek yöneticilere kıyasla kadın akademisyenlerin üniversite genelindeki sayısını orantısız olarak daha az yansıtmaktadırlar.

Farklı akademik birim kategorilerine göre incelendiğinde:

- 7.1.Fakülteler bazında incelendiğinde tüm akademik yönetici pozisyonlarında kadınların erkeklere oranı sayısal oranlarının gerisindedir. YO ve MYO'larda hem yönetici pozisyonundaki kadın akademisyenler hem de kadın idari personel sayıca erkeklerin çok gerisinde kalmaktadır ve üniversite genelindeki kadın çalışan sayısını orantısız olarak temsil etmekten uzaktırlar.
- 7.2.Fakültelerde kadın akademisyenlerin erkek akademisyenlere oranı yüzde 87 iken, 6 kadın dekan ve 13 erkek dekan görev yapmakta ve kadın dekanların erkek dekanlara oranı yüzde 46'da kalmaktadır. Fakülte kurullarında toplam 87 kadın ve 167 erkek temsilci yer alırken, kadınların erkeklere oranı ancak yüzde 52 kadardır. Yönetim kurullarında yer alan 51 kadın öğretim üyesine karşılık 108 erkek öğretim üyesi bulunmakta ve yine kadınların erkeklere oranı yüzde 47'de kalmaktadır. Bölüm başkanlarına baktığımız zaman kadın bölüm başkanı sayısı kesinlikle kadın öğretim üyesi oranını yansıtmamaktadır. 33 kadın bölüm başkanına karşılık 77 erkek bölüm başkanı görev yapmaktadır ve kadınların erkeklere oranı yüzde 43'tür. Anabilim Dalı başkanlarına baktığımız zaman yine kadınların fakülte genelindeki sayıları ile orantısız şekilde anabilim dalı başkanlığında bulunduğunu ve erkeklerin oldukça gerisinde kaldığını görüyoruz. Anabilim dalı başkanı olan 71 kadın öğretim üyesine karşılık 134 erkek anabilim dalı başkanı bulunmaktadır. Kadınların erkeklere oranının yüzde 53'ü kadardır. Bu sayısal makasın önemli bir sebebinin kadın doçent ve profesör sayısının nispi düşüklüğü olduğu açıktır ve zaman içinde bu makas kapandıkça bu yönetici pozisyonlarındaki sayısal eşitsizliğin de kapanması ümit edilmektedir.

- 7.3. Akademik birimlerde 222 kadın idari personel ve 223 erkek idari personelle idari personel sayısında bir eşitlik yakalanmış görünmektedir.
- 7.4. YO ve MYO'lara baktığımızda da tablo eşitlikçi değildir. Yüksekokullarda toplamda 270 kadın ve 297 erkek akademisyen görev yapmaktadır. Kadın akademisyenlerin erkek akademisyenlere oranı yüzde 91'dir. Oldukça yüksek bu sayısal orana rağmen kadınlar akademik yönetici pozisyonlarında çok az temsil edilmektedir. Yüksekokullarda 2 kadın akademisyen müdüre karşılık 13 erkek akademisyen yüksekokul müdürü bulunmaktadır. Kadın yüksekokul müdürlerinin erkek meslektaşlarına sayıca oranı yüzde 15'tir. Yüksekokul kurullarında da bu makas belirgindir. Yüksekokul kurulu üyesi toplam 15 kadın ve 33 erkek akademisyen bulunmaktadır ve kadınların erkeklere oranı yüzde 45'te kalmaktadır. Yüksekokul yönetim kurulunda yer alan kadın akademisyenlerin sayısı 27 iken erkek akademisyenlerin sayısı 42'dir. Yönetim kurulu üyesi kadınlar erkeklerin yüzde 64'üne karşılık gelmektedir. YO ve MYO'larda kadın bölüm başkanı sayısı 24, erkek bölüm başkanı sayısı ise 41'dir. Yine kadın bölüm başkanı sayısının erkek bölüm başkanı sayısının yüzde 59 ile oldukça gerisinde kaldığını görüyoruz. Anabilim dalı başkanı 3 kadın akademisyen bulunurken, bir erkek anabilim dalı başkanı bulunmaktadır. YO ve MYO'larda görev yapan kadın idari personel sayısı 66, erkek idari personel sayısı 119'dur. Kadın idari personel sayısı erkek idari personel sayısının yüzde 55'dir ve fakültele kıyasla kadınların YO ve MYO'larda erkeklerin gerisinde kaldığı tespit edilmiştir.
- 7.5. Fakülteleri detaylı olarak incelediğimizde fakülte kurullarında kadın akademisyenlerin sayıca daha fazla olduğu yükseköğrenim kurumları Mimarlık, Su Ürünleri, Hemşirelik, Kumluca Sağlık Bilimleri, Manavgat Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Serik İşletme Fakülteleridir. Bu fakülteler içinde Hemşirelik Fakültesi ve Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi toplum tarafından üretilen kadınlık rollerine uygun olduğu düşünülen veya kadınlarla özdeşleştirilen meslek grupları için uzman yetiştirmektedir. Günümüzde hemşirelik ve sağlık bilimleri alanında kadınlar çoğunluktadır. Bu nedenle bu fakültelerde de kadın akademisyenlerin dekan olmaları, fakülte ve yönetim kurulu üyelikleri beklenen bir durumdur. Ancak bu mesleklere ve uzmanlıklara erkeklerin ilgisi artmaktadır ve erkek egemen cinsiyetçi rollerin zamanla değişmesi ve bu fakültelerde de erkek akademisyenlerin daha fazla istihdam edilmesi halinde erkeklerin yönetim pozisyonlarını kadın meslektaşları ile paylaşmaları beklenebilir. İletişim Fakültesi ve Manavgat Turizm Fakültesi'nde

kısmi bir eşitlik sağlanmış ya da gözetilmiş görünmektedir. İletişim Fakültesinde 5'er, Manavgat Turizm Fakültesi'nde ise 3'er kadın ve erkek akademisyenin fakülte kurulunda yer aldığı görülmektedir. İletişim Fakültesi'nde 4 kadın 3 erkek yönetim kurulu üyesi 2'şer de bölüm başkanı bulunmaktadır. Manavgat Turizm Fakültesi'nde ise fakülte kurulundaki sayıca eşitlik yönetim kurulu üyeliği ve bölüm başkanlıklarında tekrar etmemektedir.

7.6. Fakültelerde kadın ve erkek akademisyen sayılarına bakıldığında kadınların profesörlük kadrosu dışında kalan tüm kadrolarda erkeklerden sayıca fazla olduğu bir tek Sağlık Bilimleri Fakültesi bulunmaktadır. Bu fakültede de profesör bulunmamaktadır. Tıp Fakültesi'nde kadın akademisyenlerin erkeklere oranı diğer fakültelere kıyasla daha yüksektir ama burada da kadınların tüm kadrolarda erkeklerle eşit istihdam edildiğini söyleyemeyiz. Yine üniversite genelinde gözlemlendiği üzere Tıp Fakültesi'nde de kadın öğretim görevlisi ve araştırma görevlileri sayıca daha fazladır. Dr. Öğretim üyesi, doçent ve profesör kadrosundaki kadın akademisyen sayısı ise erkeklerin gerisinde kalmaktadır. Kadın doçent sayısı erkeklerin yüzde 94'ü iken, kadın profesör sayısının erkeklerin yüzde 53'ü olduğu dikkat çekmektedir. İletişim Fakültesi, profesör, doçent ve Dr. Öğretim üyesi kadrolarının tümünde kadınların erkeklerden sayıca fazla olduğu tek fakültedir. İlahiyat, Spor Bilimleri ve Mühendislik Fakültelerinde profesör, doçent ve Dr. Öğretim üyesi kadrolarında istihdam edilen kadın sayısının erkek sayısının çok gerisinde kaldığı görülmektedir.

7.7. YO ve MYO'lar incelendiğinde ise bu okullarda profesör ve doçent sayısının çok az olduğu, toplam 270 kadın 297 erkek akademisyenin görev yaptığı, kadın akademisyenlerin erkeklere oranının yüzde 91 olduğu tespit edilmiştir. Bu kadroların büyük kısmını öğretim görevlileri oluşturmaktadır. 237 kadın öğretim görevlisine karşılık 259 erkek öğretim görevlisi vardır. Kadın öğretim görevlilerinin erkeklere oranı yüzde 92'dir. Bu akademik birimlerde araştırma görevlisi istihdam edilmemektedir. Kadın Dr. Öğretim üyeleri de sayıca erkek meslektaşlarının çok gerisinde değildir. 19 kadın öğretim üyesi ve 22 erkek öğretim üyesi ile birlikte kadınların erkeklere oranı yüzde 86'dır. Doçent kadrosuna baktığımızda kadınların erkeklere oranı biraz daha gerilemektedir. Kadın doçent sayısı 9 iken erkek doçent sayısı 12'dir. Kadın doçentlerin erkek meslektaşlarına oranı yüzde 75'dir. Bu okullarda 5 kadın ve 4 erkek profesör bulunmaktadır. Kadın profesörlerin 3'ü Konservatuar'da 2'si Teknik Bilimler Yüksek Okulu'nda görev yapmaktadır.

7.8. YO ve MYO'larda kadın akademisyenlerin erkek akademisyenlere oranı yüzde 91 olmakla birlikte kadınların yönetim organlarındaki temsili fevkalade düşük ve kadın akademisyen sayısına göre orantısızdır. Toplamda 15 meslek yüksekokulu müdürünün 13'ü erkek, sadece 2'si kadındır. Kadın meslek yüksekokulu müdürlerinin erkeklere oranı yüzde 15'te kalmaktadır. Yüksekokul kurulunda da kadınlar erkeklerin yarısından dahi azdır. 15 kadın yüksekokul kurulu üyesine karşı 33 erkek yüksekokul kurulu üyesi bulunmaktadır. Kadınların erkeklere oranı yüzde 45'dir. Yüksekokul yönetim kurulunda görev yapan 27 kadın üyenin 42 erkek üyeye oranı yüzde 64'tür. Kadın bölüm başkanı sayısı 24, erkek bölüm başkanı sayısı 41'dir. Kadın bölüm başkanı sayısının erkek bölüm başkanı sayısına oranı yüzde 59'dur. Bu oranlar kadın akademisyen sayısına kıyasla çok geride kalmaktadır. Kadınların sayıca erkeklerin önünde yer aldığı tek başlık anabilim dalı başkanlığıdır. 3 kadın anabilimim dalı başkanına karşın 1 erkek anabilim dalı başkanı bulunmaktadır. Bu 4 anabilim dalı başkanı da Konservatuar'da görevlidir.

7.9. Son olarak hiçbir kadın öğretim üyesi olmayan bölümler de vardır. Bu bölümler ve bünyesinde yer aldıkları fakülteler şunlardır: İlahiyat Fakültesi-İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü; Uygulamalı Bilimler Fakültesi-Sigortacılık Bölümü; Spor Bilimleri Fakültesi-Spor Yöneticiliği Bölümü; Güzel Sanatlar Fakültesi-Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarma Bölümü; Ziraat Fakültesi-Tarım Makinaları ve Teknoloji Bölümü; Mühendislik Fakültesi-Mekatronik Bölümü, Manavgat Turizm Fakültesi-Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ve Turizm İşletmeciliği Bölümü. Henüz kadın veya erkek hiçbir öğretim üyesinin kadroda görülmediği bölümler bu listenin dışında bırakılmıştır.

Raporun Bulguları: İkinci Bölüm (Rektörlük Bilgileri)

Uygulama Yöntemi: Web sayfası üzerinden tespit edebildiğimiz bilgiler haricinde kalan bazı bilgiler için Bilgi Edinme Yasası çerçevesinde Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü'ne bir bilgi talebi listesi iletilmiş ve Üniversite bünyesindeki birimlerin yanıt olarak temin ettiği veriler derlenmiştir. Bu veriler bir tablo şeklinde düzenlenmiş ve bu tablolardan toplumsal cinsiyet eşitliğinin Akdeniz Üniversitesi bünyesindeki varlığına ilişkin çıkarımlarda bulunulmuştur.

Bilgi Talebi Listesine göre yanıtlar: İhtiyaç duyulan verileri sağlamak üzere Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne bir yazı ile 18 adet sorunun olduğu bir bilgi talebi listesi iletilmiştir. Bilgi talebi listesine göre yöneltilen sorular ve alınan yanıtlar aşağıda verilmiştir:

1- Akdeniz Üniversitesi'nin bir Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (TCE) Politikası ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı mevcut mudur? Mevcut ise kaç yıldır yürürlüktedir?

KATÇAM, Akdeniz Üniversitesi'nin bir TCE politikası ve/veya eylem planının bulunmadığını ifade etmiştir.

2- Akdeniz Üniversitesi'nin bir Cinsel Taciz Politika Belgesi mevcut mudur? Mevcut ise kaç yıldır yürürlüktedir?

KATÇAM, Akdeniz Üniversitesi'nin bir "Cinsel Taciz Politika Belgesi"nin olmadığını bildirmiştir.

3- Akdeniz Üniversitesi'nde taciz şikayetlerini ele alacak bir birim mevcut mudur? Mevcut ise kaç yıldır yürürlüktedir ve nasıl konumlandırılmıştır? Kaç başvuru alınmış ve kaç başvuru sonuçlandırılmıştır?

KATÇAM, Akdeniz Üniversitesi'nde taciz şikayetlerini ele alacak bir birimin bulunmadığını belirtmekle birlikte, bu başvuruları ele alacak bir birimin olmasını "elzem" olarak ifade etmiştir.

4- Akdeniz Üniversitesi'nde geçtiğimiz son 3 yılda (2018 Ocak-2021 Ocak) TCE ve kadına yönelik şiddetle ilgili kaç etkinlik düzenlenmiştir? Etkinlik sayısı, türü ve erişilen katılımcı sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

KATÇAM kadına yönelik şiddet konusunu çeşitli etkinliklerde ele almıştır, ancak soruya verilen yanıtta etkinliklerin daha çok önemli günleri anma niteliğinde olduğu ve uzman konuşmacıların davet edildiği panellerle sınırlı kaldığı görülmektedir. 2018 yılından günümüze kadar düzenlenen etkinlikler şu şekilde bildirilmiştir:

"Dünya Kadınlar Günü ya da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü gibi önemli günlerde Hukuk Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, İletişim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tıp Fakültesi'nde görevli öğretim elemanlarımızı konuşmacı olarak davet ediyoruz.

A- 23 Kasım 2018'de Kadına Şiddete Hayır paneli düzenlenmiş, etkinlik Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler toplantı salonunda gerçekleşmiş olup tüm öğretim üyeleri ve öğrencilere açık olarak yapılmıştır.

B- 28 Kasım 2019'da Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ile birlikte "Medyada Şiddet ve Kadın" paneli düzenlenmiştir. Üniversitemiz İletişim Fakültesinde yapılan toplantıya öğrenci ve öğretim üyeleri geniş katılım sağlamıştır.

C- 29 Kasım 2019'da "Sizin Evde İnsan Hakları Var mı?" isimli panel Antalya Barosu Kadın hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Kurulu ile birlikte kampüsümüzde düzenlenmiştir."

Görüldüğü gibi, Akdeniz Üniversitesi'nde KATÇAM tarafından muhtemelen pandemi koşullarının getirdiği kısıtlar nedeniyle üç yılda sadece üç etkinlik yapılabildiği ki, farkındalık yaratmak açısından yeterli olduğunu söylemek çok zordur.

5- Akdeniz Üniversitesi'nde akademik ve idari rektörlük birimlerinde çalışan toplam idari/hizmetli personelin kadın ve erkek sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

Bu soruya Personel Daire Başkanlığı tarafından verilen yanıtta akademik ve idari rektörlük birimlerinde kadın idari/hizmetli personelin sayıca erkek personelin oldukça gerisinde kaldığı tespit edilmiştir.

- Akdeniz Üniversitesi Rektörlük birimlerinde görev yapan personelin kadro unvan bazında 128 kadın ve 229 erkekte olduğu görülmektedir. Kadınların oranı erkeklerin yüzde 55'i kadardır.
- Akdeniz Üniversitesi Rektörlük birimlerinde görev yapan personelin görev unvan bazında 111 kadın ve 197 erkekte olduğu görülmektedir. Kadınların oranı erkeklerin yüzde 56'sı kadardır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirirken referans alabileceğimiz sayısal verilerden biri olan Rektörlük birimlerindeki kadın ve erkeklerin istihdam edilme oranları ciddi derecede TC eşitsizliğine işaret etmektedir.

6- Akdeniz Üniversitesi'nde akademik ve idari tüm rektörlük birimlerinde çalışan idari yönetici personelin kadın ve erkek sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

Personel Daire Başkanlığı tarafından verilen bilgilere göre akademik ve idari rektörlük birimlerinde kadro ünvan bazında çalışan idari yönetici pozisyonundaki kadın sayısı erkek sayısının yarısından azdır. Görev ünvan bazında da kadın çalışan sayısı erkek sayısının neredeyse yarısı kadardır:

- Akdeniz Üniversitesi Rektörlük birimlerinde görev yapan yönetici personelin kadro unvan bazında 21 kadın ve 44 erkekte olduğu görülmektedir. Kadınların oranı erkeklerin yüzde 48'si kadardır.
- Akdeniz Üniversitesi Rektörlük birimlerinde görev yapan yönetici personelin görev unvan bazında 20 kadın ve 39 erkekte olduğu görülmektedir. Kadınların oranı erkeklerin yüzde 51'i kadardır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini değerlendirirken referans alabileceğimiz sayısal verilerden biri olan Rektörlük birimlerinde kadın ve erkek yöneticilerin istihdam edilme oranları da ciddi derecede TC eşitsizliğine işaret etmektedir.

7- Son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) Akdeniz Üniversitesi'nde BAP projeleri desteklerinden yararlanan akademik personelden birinci ismin kadın ve erkek sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

Bu soruya Bilimsel Araştırma projeleri Koordinasyon Birimi 01.01.2018- 31.12.2020 tarihleri arasında proje desteklerinden yararlanan akademik personelden kadın proje yürütücüsü sayısının 449 ve erkek proje yürütücüsü sayısının 661 olduğu yanıtını vermiştir. Görüldüğü üzere kadın proje yürütücülerinin erkek proje yürütücülerine oranı yüzde 68 kadardır. Bu farkın nedenleri araştırılmalı ve sistematik bir dezavantaj varsa giderilmeye çalışılmalıdır.

8- Son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) Akdeniz Üniversitesi'nde yayın teşviklerinden yararlanan öğretim elemanlarının kadın ve erkek sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığının bildirdiği sayılara göre 2018-2020 arasında verilen akademik teşvikler açısından da kadın öğretim elemanlarının erkeklerin bir hayli gerisinde kaldığı tespit edilmiştir. Özellikle son iki yılda kadın öğretim elemanlarının yararlandığı yayın teşvikindeki düşüş dikkat çekicidir. Akademik Teşvik Ödeneği Yayın alanından puanı olan kişi sayıları aşağıdaki gibidir:

- 2018 yılında 208 Kadın ve 392 Erkek yayın teşvikinden yararlanmıştır. (K/E %53)
- 2019 yılında 68 Kadın ve 574 Erkek yayın teşvikinden yararlanmıştır. (K/E %12)
- 2020 yılında 71 Kadın – 123 Erkek yayın teşvikinden yararlanmıştır. (K/E %58)

Görüldüğü üzere yayın teşviklerinden yararlanan kadın ve erkek akademisyen sayısı arasındaki açık kapanmamış, aksine daha da açılmıştır. Bunda pandemi koşullarının da etkisinin olduğu düşünülebilir. Kadınların evden çalışma nedeniyle artan yük ve sorumluluklarının bir etken olup olmadığı araştırılmalıdır. 2018 yılından 2019 yılına kadın öğretim elemanlarına sağlanan yayın teşvikindeki ani düşüş de açıklanmaya muhtaçtır.

9- 2020-2021 akademik yılında Akdeniz Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde kayıtlı öğrencilerin birimlere göre kadın ve erkek sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının paylaştığı verilere göre üniversitede öğrenci sayısı dikkat çekecek bir büyüklüğe ulaşmıştır. Üniversitede toplam 66.400 öğrenci kayıtlıdır. Kadın öğrenci sayısı 28.478; erkek öğrenci sayısı ise 37.922'dir. Kadın öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısının

yüzde 75'i kadardır. Kadın öğrenci sayısı ile erkek öğrenci sayısı arasında 9444 gibi dikkat çeken bir fark bulunmaktadır.

Kadın öğrencilerin sayıca erkek öğrencilerden sayıca fazla olduğu fakülte, yüksek okul ve meslek yüksek okullarına baktığımızda daha çok kadın toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkilendirilen mesleklerde yoğunlaşma olduğu görülmektedir.

Mühendislik Fakültesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Spor Bilimleri Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu, Tıp Fakültesi, Turizm Fakültesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi ve Ziraat Fakültesi ise kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla dikkat çekici şekilde az olduğu öğrenim kurumlarıdır. Örneğin, 799 kadın, 2293 erkek öğrencinin kayıtlı olduğu Mühendislik Fakültesinde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranı yüzde 34,8'dir. Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulunda 74,2, Spor Bilimleri Fakültesinde yüzde 70,9, Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulunda yüzde 19,9, Tıp Fakültesinde yüzde 77,5, Turizm Fakültesinde yüzde 48,8, Uygulamalı Bilimler Fakültesinde yüzde 56,3 ve Ziraat Fakültesinde yüzde 39,1'dir. Kadın öğrenci sayısının nispeten düşük olduğu alanlarda bu farkın nedenleri araştırılmalı ve toplumsal cinsiyet rol kalıpları ile ilgisi sorgulanmalıdır.

Tablo 1: Akdeniz Üniversitesi'nde kadın öğrencilerin sayısal çoğunlukta olduğu akademik birimler

FAKÜLTE	KADIN	ERKEK	TOPLAM
Edebiyat Fakültesi	2.865	2.640	5.505
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	425	249	674
Eğitim Fakültesi	1.836	1.162	2.998
Göynük Mutfak Sanatları Meslek Yüksekokulu	164	152	316
Güzel Sanatlar Enstitüsü	84	76	160
Hemşirelik Fakültesi	652	340	992
İlahiyat Fakültesi	449	373	822
Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi	335	145	480
Manavgat Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi 1	111	73	184
Mimarlık Fakültesi	903	594	1.497
Prof. Dr. Tuncer Karpuzoğlu Organ Nakli Enstitüsü	9	1	10
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	407	155	562
Sağlık Bilimleri Fakültesi	398	97	495
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	1.633	930	2.563
Serik Gülsün-Süleyman Süral Meslek Yüksekokulu	811	651	1.462

10-Son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) Akdeniz Üniversitesi kaynaklarından verilen çeşitli nitelikte karşılıklı (yarı zamanlı çalışma) veya karşılıksız öğrenci burslarının kadın ve erkek sayıları hakkında bilgi verir misiniz?

Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığının bu soruya verdiği yanıtı göre “Son üç yıl içinde 2018 Ocak - 2021 Ocak ayları arasında Üniversitemiz bünyesinde karşılıklı (kısmi zamanlı) çalışma bursundan toplamda 2889 kadın ve 3214 erkek faydalandırılmıştır. Ayrıca karşılıksız öğrenci bursu kurumumuzca verilmemektedir.”

Kısmi zamanlı çalışma bursu alan kadın ve erkek öğrenci sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kadın öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısının yüzde 75’i kadarken, kısmi zamanlı çalışma bursu alan erkek öğrencilerin yüzde 90’ı kadar kadın öğrenci kısmi zamanlı çalışma bursundan yararlanmıştıdır.

11-Akdeniz Üniversitesi’nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşkelerde öğrencilerin yararlandığı yurt kapasitelerinin yeterliliğini yansıtmak üzere K/E öğrenci kapasiteleri hakkında bilgi verir misiniz?

Bu soruya Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından yanıt verilmemiş, sorular yüksekokul ve meslek yüksek okullar tarafından yanıtlanmıştır. Bu soruların yanıtları aşağıdadır.

12-Akdeniz Üniversitesi’nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşkelerde fiziksel şartların kadın öğrenciler açısından uygunluğu, kadın dostu kampüs şartları, yol aydınlatmaları, toplu taşıma ve durakların güvenliği, yurtlar ve eğitim birimleri arasında güvenli ulaşım şartlarını iyileştirmek konusunda son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) ne gibi çalışmalar yapılmıştır?

Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı tarafından bu soruya, “Üniversite alt yapısı olarak kadın, erkek ayrımı yapılmaksızın, engelli öğrencilerin özel durumları gözetilerek tüm öğrenciler için, kampüs içerisinde yaya olarak rahat dolaşımı teminen kaldırım genişletmeleri, kampüs içinde her noktaya kısa sürede ve emniyetli şekilde ulaşımın sağlanmasını teminen ring otobüs seferleri, bisiklet, ve skoter gibi özel nitelikli araçlar için karayolu düzenlemeleri, özel araçları ile gelen giden kampüs sahası kullanıcıları için ilave otopark sahası düzenlemeleri, akşam saatlerinde güvenli olarak yurtlara, kampus çıkış kapılarına ve kampüs sahası içerisinde herhangi bir binaya ulaşım için çevre ve yol aydınlatmaları çalışmaları gerçekleştirilmiş olup 2021 yılı alt yapı kapsamında da bu yöndeki çalışmalara devam edilecektir” şeklinde yanıt verilmiştir. Bu açıklamadan anlaşıldığı üzere üniversite yönetimi fiziki şartları 2021 yılı itibariyle iyileştirmeye devam etmek yönünde niyetini ifade etmiştir. Ancak üçüncü bölümde raporlanacak kadın öğrenci anketinin bulguları katılan öğrencilerin % 66’sının üniversite kampüsünü yeterince güvenli bulmadığını, özellikle ikinci öğretim öğrencilerinin, akşam saatlerinde yolları, durakları ve تنها bölgeleri yeterince aydınlatılmamış ve tekinsiz bulduklarını göstermiştir. İlçelerdeki akademik birimlerin kendi koşullarına ilişkin yanıtları ise aşağıda ayrıca belirtilmiştir.

13- Akdeniz Üniversitesi'nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşkelerde personelin yararlanabileceği, okul öncesi çocuklara yönelik kreş, anaokulu, etüt merkezi vb imkanlar var mıdır? Kapasite yeterli midir?

Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı bu soruya yanıt olarak “Üniversitemiz İlçe yerleşkelerinde personelin yararlanabileceği Kreş, Anaokulu veya Etüt merkezi bulunmamaktadır. Üniversitemiz merkez yerleşkesinde 150 çocuk kapasiteli kreşimiz personelimize hizmet vermekte olup, kapasitemiz yeterli seviyededir.” açıklamasında bulunmuştur. İlçe yerleşkelerinin merkezi kampüsün sağladığı bu sosyal hizmetten yoksun olduğu görülmektedir. Bu yanıt, genel itibarıyla üniversite personelinin erişebileceği sosyal hizmetler açısından özellikle kadın personeli etkileyen bir yetersizliği ortaya koymaktadır. 150 çocuk kapasiteli kreşin üniversite personel sayısı göz önünde bulundurulduğunda, herkesin talebini karşılamayacağı açıktır. Talebin ne ölçüde karşılanabildiği konusunda bir açıklama verilmemiştir.

14- Akdeniz Üniversitesi'nde öğrencilere ve personele yönelik mediko-sosyal hizmetlerinde tacize yönelik uzmanlaşmış psikolojik rehberlik ve destek hizmeti var mıdır? Kaç yıldır yürürlüktedir?

Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı bu soruya verdiği yanıtta mediko-sosyal hizmetlerinde tacize yönelik uzmanlaşmış psikolojik rehberlik ve destek hizmeti verilmediğini ifade etmiştir: “Başkanlığımız bünyesinde Psikososyal Şube Müdürlüğünde yürütülmekte olan, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri "sağlıklı bireylere" verilen profesyonel bir hizmettir. Bazen görüşme sonrası belirlenen sorunlarla baş etmede psikiyatrik veya başka uzmanların desteği gerekebilir. Böyle durumlarda danışanlar uzman kişilere yönlendirilir. Bu nedenle Başkanlığımız bünyesindeki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinde tacize yönelik uzmanlaşmış psikolojik rehberlik ve destek hizmeti verilmemektedir.” Taciz vakalarını ele almakta uzmanlaşmış bir birimin hastanenin psikiatri servisinde de bulunmadığı çıkarımı yapılabilir. En azından ilk etapta tacize uğrayan öğrenci veya personelin nasıl yönlendirileceğine yönelik bir politika bulunmaması önemli bir eksiklik olarak tespit edilmiştir.

15- Akdeniz Üniversitesi'nde TCE duyarlı bütçeleme uygulanmakta mıdır? Birimlerin yatırım bütçeleri hazırlanırken kadın personelin ve kadın öğrencilerin ihtiyaçları dikkate alınır mı?

İdari ve Mali İşler Başkanlığı, bu soruya verdiği cevapta bütçeleme sisteminin esaslarını aktarmaktadır: “Akdeniz Üniversitesi olarak 2021 yılına kadar Performans Esaslı Bütçeleme Sistemi esas alınarak kurum bütçemiz oluşturulmaktaydı. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve

Bütçe Başkanlığının belirlediği esaslar çerçevesinde 2021 Mali Yılı için Program Esaslı Bütçeleme Sistemi kapsamında cari ve yatırım bütçelerimiz hazırlanmaktadır. Bu hazırlıklarımız performans programı esasları ile uyumlu şekilde yürütülmektedir. Devlet tarafından oluşturulan öncelikli politikalar ve kaynaklar ile performans esaslı bütçe sistemi arasında kurulan ilişki ile cinsiyete duyarlı bütçelemenin etkin bir şekilde uygulandığı görülmektedir. Siyasi karar verme mercii olan devlet, bünyesindeki kurumlarda kadın ve erkek eşitliğini sağlayıcı uygulamalara yer vermekte, böylelikle kadın ve erkekler arasında ayırmacıya yol açan hususların ortadan kaldırılması ve toplumda kadının statüsünün yükseltilmesi için önemli bir mali güç oluşturmaktadır. Gerek gelir gerekse harcama boyutunda kadın erkek eşitliği sağlanmaktadır. Üniversitemizde hiçbir şekilde kadın erkek eşitsizliği yapılmamakta, çalışan, paydaş ve öğrenci kavramı cinsiyet ayırmacılığı kavramına tabi tutulmamaktadır. Sermaye bütçemiz hazırlanırken sadece öğrenci, çalışan ve paydaş kavramı ile her şeyden önce insan, sağlık, araştırma ve eğitim-öğretim ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmakta ve uygulanmaktadır”. Bu açıklamada bütçe hazırlanırken cinsiyet gözetilerek herhangi bir pozitif ayrımcılık yapılmadığı özellikle vurgulanmış, “insan, sağlık, araştırma ve eğitim-öğretim ihtiyaçları”na odaklanıldığı ifade edilmiştir. Oysa mevcut eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için kadın öğrenciler ve personel lehine pozitif ayrımcılık yapılarak özellikli ihtiyaçların karşılanması TCE felsefesi açısından daha uygun bir yaklaşım olacaktır.

16- Akdeniz Üniversitesi’nde hangi bölümlerde veya programlarda TCE içerikli ders vardır? Bu dersler seçmeli mi zorunlu mudur? Son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) bu dersleri alan ortalama kaç öğrenci olmuştur?

Üniversite bünyesinde yer alan toplam 51 bölüm, program, enstitü müdürlüğü ve anabilim dalı bünyesinde TCE içerikli olduğu ifade edilen derslerin listesi verilmiştir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne göre TCE içerikli seçmeli dersleri alan öğrenci sayısı 2018-2019 öğretim yılında 843, 2019-2020 öğretim yılında 854, 2020-2021 öğretim yılında ise 971 olmuş ve toplam olarak 2668’e ulaşmıştır. Enstitüsü Müdürlüğüne göre TCE içerikli zorunlu dersleri alan öğrenci sayısı 2018-2019 öğretim yılında 236, 2019-2020 öğretim yılında 210, 2020-2021 öğretim yılında ise 287 olmuş ve toplam olarak 733’e ulaşmıştır.

Diğer fakülte ve programlara baktığımızda ise bazı derslerin ders izlencesi içerisinde TCE’ye yer verdiğini, bazılarının ise TCE’yi dersin esas konusu olarak işlediği görülmektedir. Ders başlıklarından yapabildiğimiz bu çıkarıma göre doğrudan toplumsal cinsiyeti ders konusu olarak ele alan lisans seviyesinde sadece 10 ders bulunmaktadır. Bunların içerisinde sadece Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” adı altında bir ders verildiği ve bu dersi 78 öğrencinin almış

olduğu görülmektedir. Diğer lisans dersleri ders içerisinde TCE'ye yer verseler de toplumsal cinsiyet eşitliğine odaklanmamaktadırlar. Bu dersler branş dersleri olup toplumsal cinsiyet perspektifinden çeşitli konuları çalışmaktadırlar.

2018-2019 öğretim yılından günümüze toplam 1706 **lisans öğrencisi** başlığında “Toplumsal Cinsiyet” ifadesi yer alan bir derse kayıt olmuştur. Bu derslerin sadece bir tanesi zorunludur. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalında verilen zorunlu “Toplumsal Cinsiyet” dersini son üç senede 354 öğrenci almıştır. Üç yıllık süreçte, başlığında TCE ifadesi bulunan bir ders alan toplam öğrenci sayısının üniversitenin toplam öğrenci sayısına oranı üçyılın toplamı düşünüldüğünde bile yüzde üçün altındadır. Yani üç yılda sadece yüz öğrenciden üçü TCE başlıklı bir ders almıştır. Bunun dışında içinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusuna yer verildiği ifade edilen lisans derslerine de 1574 lisans öğrencisinin kayıt olduğu bildirilmiştir ki, bu da toplam öğrenci sayısının yüzde ikisi kadardır. Hepsini birarada düşünüldüğünde TCE işlenen bir ders gören lisans öğrencisi oranı sadece yüzde 5 civarında kalmaktadır.

Yüksek Lisans ve doktora dersleri incelendiğinde ders adında toplumsal cinsiyet kavramını kullanan **tezli/tezsiz/uzaktan yüksek lisans** derslerinin konuya ilişkin daha yoğun bir eğitim programı ve ders akışı içerdiği düşünülebilir. Son üç senede ders adında toplumsal cinsiyet kavramı yer alan dersleri toplam 213 öğrenci almıştır. Bu ders başlıklarından hiçbirinde açık bir şekilde “toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramı yer almamakla birlikte toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun ders içeriğine yansıdığı varsayılmaktadır:

Doğrudan ders başlığında toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği kavramlarına yer verilmemiş olmakla birlikte ders içeriğinde toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının ele alındığının bildirildiği dersler de **tezli/tezsiz/uzaktan yüksek lisans** programlarında yer almaktadır. Son üç yılda 67 öğrenci ders adından bağımsız olarak toplumsal cinsiyet eşitliğine temas eden dersler almıştır.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli derslerin adlarını ve statüsünü bildirmediği için bu derslerin yüksek lisans veya doktora seviyesinde olduğu anlaşılamamıştır. Bu dersler özellikle toplumsal cinsiyet eşitliğini ele alıyor veya ders içerisinde konuyla ilintili olduğu ölçüde toplumsal cinsiyet eşitliğine yer veriyor olabilir. Her durumda Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde barındırdığı çok sayıda anabilim dalı ve bu branşlarca açılan ders itibarıyla çok sayıda öğrenciye ulaşma imkanı sunmaktadır. Son üç yılda toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli seçmeli dersleri alan öğrenci sayısı 2668, zorunlu ders alan öğrenci sayısı 733 ve toplamı 3401'dir.

Doktora programlarında da toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli derslerin verildiği bildirilmiştir. Doktora programlarında yer alan toplumsal cinsiyet konulu derslerin tümüne son üç yılda 48 öğrenci kayıt olmuştur. Bu derslerin 3'ünün başlığında toplumsal cinsiyet eşitsizliği ifadesine yer verilmiştir. Özellikle bu konunun işlendiğini düşünebileceğimiz bu üç derse ise son üç senede 29 öğrenci kayıt yaptırmıştır.

2018-2019, 2019-2020 ve 2020-2021 eğitim ve öğretim yıllarında toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli dersleri alan toplam 3280 lisans öğrencisi üniversite genelinde kayıtlı toplam 66400 öğrenci ile kıyaslandığında çok küçük bir oranı, yüzde 4,9'u ifade etmektedir. Aynı sürede toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli dersleri alan toplam 3710 yüksek lisans ve doktora öğrencisi de üniversite genelinde kayıtlı toplam öğrenci sayısının yaklaşık yüzde 5,6'sı kadardır. Bu dersleri alan tüm öğrenci sayısı 6990'ı bulmakta ve toplam kayıtlı öğrenci sayısının ancak yüzde 10,5'ini oluşturmaktadır.

17-Akdeniz Üniversitesi'nde son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) akademik ve idari personele yönelik TCE farkındalığı eğitimleri yapılmış mıdır? Yapıldıysa kaç kez, kaç katılımcı ile ve ne süreyle?

KATÇAM böyle bir eğitimin gerçekleştirilmediğini belirtmiştir. TCE farkındalık eğitimi her eğitim seviyesinden, her yaş ve cinsiyet grubundan kişiye yönelik olabilir. Üniversite bünyesinde mevcut olanaklar nispetinde düzenlenen etkinlikler vasıtasıyla geniş bir kitleye ulaşmak ve TCE farkındalık eğitimi sağlamak mümkündür. TCE farkındalık eğitimi alanların kartopu etkisi yaratması beklenebilir.

18-Akdeniz Üniversitesi'nde TCE farkındalığı amaçlayan bir öğrenci topluluğu mevcut mudur? Mevcut ise kaç yıldır?

Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı, Kültür Hizmetleri Şube Müdürlüğüne bağlı faaliyetlerini sürdüren öğrenci toplulukları arasında TCE (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği) farkındalığı amaçlayan öğrenci topluluğu bulunmadığını açıklamıştır. Bu önemli bir eksikliklerdir. Öğrencilerin konu hakkında bilgilenmeleri halinde gelecekte öğrenci topluluğu kurmakla ilgilenmeleri mümkündür. KATÇAM gibi kurumlar aracılığıyla üniversite bünyesinde öğrencilerin etkinlikleri teşvik edilebilir.

Soru 11'e EK : Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğüne iletilen aşağıdaki sorulara ilçe okullarından verilen yanıtlar:

1- Akdeniz Üniversitesi'nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşelerde öğrencilerin yararlandığı yurt kapasitelerinin yeterliliğini yansıtmak üzere K/E öğrenci kapasiteleri hakkında bilgi verir misiniz?

Demre Dr.Hasan Ünal MYO, Elmalı MYO, Finike MYO ve Göynük Mutfak Sanatları MYO öğrencilerinin beledelerinde yararlanabilecekleri kamu ya da özel öğrenci yurdu bulunmamaktadır. Geri kalan Meslek Yüksek Okullarının konaklama imkanı sağladığı öğrenci sayıları ile bu meslek yüksek okullarına kayıtlı öğrenci sayıları karşılaştırıldığında ise ortaya şöyle bir tablo çıkmaktadır.

Tablo 2: İlçe akademik birimlerinde öğrenim gören öğrenciler için yurt kapasiteleri

OKUL	YURT KAPASİTESİ	YETERLİLİK
KORKUTELİ MYO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korkuteli KYK Öğrenci Yurdunda 162 Erkek 162 Kadın toplamda 324 öğrenci kapasitesi 2. 185 kadın, 445 erkek, toplam 630 öğrenci kayıtlıdır. 	Kadın öğrenci yurt kapasitesi yeterli, erkek öğrenci yurt kapasitesi yetersizdir.
KUMLUCA MYO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kumluca yerleşkesinde yurt kapasitesi 162 Kız, 144 Erkek toplam 306 kişi. 2. 108 kadın, 269 erkek, toplam 377 öğrenci kayıtlıdır. 	Kumluca'daki iki okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son derece yetersizdir.
KUMLUCA SAĞLIK BİLİMLERİ FAK.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yurt kapasitesi MYO ile birlikte 162 Kız, 144 Erkek toplam 306 kişi. 2. 335 kadın, 145 erkek toplam 480 öğrenci kayıtlıdır. 	Kumluca'daki iki okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son derece yetersizdir.
MANAVGAT MYO	<ol style="list-style-type: none"> 1. MANAVGAT MYO yurttan kalan 270 kız öğrenci, 250 erkek öğrenci bulunmaktadır. 2. Öğretim kurumunda eğitim alan kayıtlı 871 Kadın, 1404 erkek, toplam 2275 öğrenci bulunmaktadır 	Manavgat'daki üç okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son derece yetersizdir.
MANAVGAT SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER FAK	<ol style="list-style-type: none"> 1. İlçede KYK Yurdunda öğrenci kapasiteleri Erkek Öğrenci için 525 Kız Öğrenci için 220 olarak bildirilmiştir. 2. Fakültede öğrenim gören 111 kadın, 73 erkek, toplam 184 öğrenci bulunmaktadır. 	Manavgat'daki üç okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son derece yetersizdir.
MANAVGAT TURİZM FAK.	<ol style="list-style-type: none"> 1. İlçede KYK Yurdunda öğrenci kapasiteleri - Erkek Öğrenci 525 - Kız Öğrenci 220 olarak bildirilmiştir. 2. Fakültede öğrenim gören, 587 kadın, 802 	Manavgat'daki üç okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son

	erkek, toplam 1389 öğrenci bulunmaktadır.	derece yetersizdir.
SERİK GÜLSÜN- SÜLEYMAN SÜRAL MYO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Serik İlçesinde Kredi ve Yurtlar Kurumunun yeni yaptırdığı ancak pandemi dönemi nedeniyle henüz öğrenci almadığı yurt 250 kız 250 erkek öğrenci kapasitesine sahiptir 2. Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören, 811 kadın, 651 erkek, toplam 1462 öğrenci bulunmaktadır. 	Serik'deki iki okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son derece yetersizdir.
SERİK İŞLETME FAK.	<ol style="list-style-type: none"> 1. İlçemizde 250 Kız ve 250 Erkek Öğrenci kapasiteli yurt bulunmaktadır. 2. Fakültede öğrenim gören 127 kadın, 150 erkek, toplam 277 öğrenci bulunmaktadır. 	Serik'deki iki okul düşünüldüğünde yurt kapasitesi son derece yetersizdir

Görüldüğü üzere aynı ilçede yer alan okullarının toplam öğrenci sayısı o ilçelerde yer alan yurtların öğrenci kapasitesini aşmaktadır. Bu ilçelerin bazıları Antalya kent merkezine yakınken, Manavgat, Demre ve Kumluca gibi ilçeler kent merkezine uzak olup bu ilçelerden yurt imkanının daha fazla olduğu Antalya ili merkezine gidip gelmek öğrenciler için pratik veya ekonomik değildir.

2- Akdeniz Üniversitesi'nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşkelerde fiziksel şartların kadın öğrenciler açısından uygunluğu, kadın dostu kampüs şartları, yol aydınlatmaları, toplu taşıma ve durakların güvenliği, yurtlar ve eğitim birimleri arasında güvenli ulaşım şartlarını iyileştirmek konusunda son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) ne gibi çalışmalar yapılmıştır?

Bu soruya genelde meslek yüksek okulları yerleşkelerinin fiziki şartlarının yeterli ve emniyetli olduğu şeklinde yanıt verilmiştir. Yerleşkeler söz konusu ilçe merkezinde tek bir bina olarak tarif edilmiş ve yerleşkenin fiziki şartlarının ve güvenliğinin ilçe belediyeleri ve güvenlik teşkilatının sorumluluğu çerçevesinde değerlendirildiği görülmüştür. Verilen yanıtlardan görüldüğü üzere meslek yüksekokulu yönetimleri, yerleşkelerin küçüklüğünü ve kent merkezinde yer alıyor oluşunu yerleşkelerin kadın öğrenciler açısından uygunluğu ve kadın dostu kampüs şartlarını karşılıyor olması için yeterli bir nitelik olarak değerlendirmektedir. Manavgat MYO “Yüksekokulumuz ile yurt ve duraklar arasında çok kısa bir mesafe olup, yol aydınlatmaları mevcuttur. Her türlü güvenlik önlemleri alınmıştır” yanıtını vermiş, Manavgat Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi ve Manavgat Turizm Fakültesi, “Yerel Yönetimler tarafından gerekli düzenlemeler devam etmektedir” diye açıklamada bulunmuştur. Kumluca Sağlık Bilimleri Fakültesi “Akdeniz Üniversitesi'nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşkelerde fiziksel şartların kadın öğrenciler açısından uygunluğu,

kadın dostu kampüs şartları, yol aydınlatmaları, toplu taşıma ve durakların güvenliği, yurtlar ve eğitim birimleri arasında güvenli ulaşım şartlarını iyileştirmek konusunda son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) Yurt Fakülte arası Cadde ışıklandırıldı, Fakülte yanından geçen Atatürk Caddesine dolmuş seferleri ile duraklar yapıldı” demiştir. Ancak bu açıklamalar kadın dostu kampüs ve uygulamalar konusunda çok net bir bilgi taşımadığı için, bu konunun öğrencilere yöneltilecek sorularla araştırılması tavsiye edilir.

3- Akdeniz Üniversitesi'nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşelerde personelin yararlanabileceği, okul öncesi çocuklara yönelik kreş, anaokulu, etüt merkezi vb imkanlar var mıdır? Kapasite yeterli midir?

Bu soruya sadece Korkuteli MYO “Korkuteli Yerleşkesinde personelin yararlanabileceği okul öncesi çocuklara yönelik kreş, anaokulu, etüt merkezi mevcuttur. Kapasitesi yeterlidir,” yanıtını vermiştir. Diğer kurumlar ilçelerinde personelin faydalanabileceği resmi ve özel kreş, anakolu, etüt merkezi bulunduğunu ya da Akdeniz Üniversitesi merkez kampüsteki imkanlardan kendi personellerinin de yararlanabileceğini ifade etmişlerdir. Bu açıklamalar bu konuda yeterli bir farkındalık oluşmadığını göstermektedir.

Raporun Bulguları: Üçüncü Bölüm (Öğrenci anketinin bulguları)

Yüzde 92'si Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 37 kadın öğrenciye, çocukluk ve ergenlik dönemlerinden başlayarak aile içinde ve eğitim gördükleri okullarda toplumsal cinsiyet eşitliğini nasıl deneyimlediklerini, eğitim müfredatında bu konuda ne gibi eğitime tabi olduklarını, üniversite eğitimleri süresince karşılaştıkları ayrımcılık ve eşitsizlik olgularını tespit etmek amacıyla yürütülen açık uçlu bir anket çalışmasının Akdeniz Üniversitesi'ni ilgilendiren bulguları aşağıda özetlenmiştir.

Sorulara verilen yanıtlar, üniversite eğitimleri süresince TCE ile ilgili bir konu başlığı, ders, seminer vb bir eğitim alanların öğrencilerin sadece yüzde 38'i olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, öğrencilerin yüzde 22'sinin üniversite eğitimi süresince okul yönetiminden veya hocalarından kadınlar aleyhine fark gözeten, önyargılı, cinsiyetçi bir davranış, tutum veya dil ile karşılaştıklarını; yüzde 19'unun üniversite eğitimlerinin herhangi bir anında, derslerde, öğrenci topluluklarında, çeşitli öğrenci etkinliklerinde, erkeklere göre dezavantajlı olduklarını hissettirecek bir tecrübe yaşadığını; yüzde 28'inin üniversite eğitimleri sırasında erkek arkadaşlarından kadın öğrencilere yönelik aşağılayıcı tutum, cinsiyetçi dil, cinsel taciz, flört şiddeti gibi olaylara tanık olduğunu; yüzde 66'sının üniversite tesislerini kadın dostu görmediğini, özellikle akşam saatlerinde yollar, aydınlatmalar ve otobüs duraklarını kadın öğrenciler açısından güvenli bulmadığını; yüzde 26'sının

çevresindeki kadın öğrencilerden birilerinin eğitim gördüğü okulda veya kampüs çevresinde tacize/takibe uğradığını; yüzde 24'ünün çevresinden birinin siber saldırı, ısrarlı takip veya siber tacize uğradığını ortaya koymuştur. Bu tespitler gerek üniversite yönetimlerine gerekse sivil toplum örgütlerinin savunuculuk çalışmalarına yol gösterici olması gereken niteliktedir.

SONUÇ

Yukarıda üç bölüm halinde sunulan bulgulara göre Akdeniz Üniversitesi'nin mevcut TCE plan, politika ve uygulamaları değerlendirildiğinde aşağıdaki tespitler ve öneriler dikkate değer bulunmuştur:

- 1- Akdeniz Üniversitesi'nde yetkili kurullarda kabul edilmiş ve web sayfasında ilan edilmiş bir TCE Politikası, TCE Eylem Planı, bir Taciz Politikası Belgesi ve taciz şikayetlerini ele alacak bir birim bulunmadığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki maddelerde işaret edilecek kadın/erkek eşitsizliklerini kararlı adımlarla giderebilmek için ülkemizdeki ve dünyadaki çeşitli üniversitelerin bu alandaki çalışmalarına benzer şekilde bu politika kararlarının alınması ve üniversite bileşenlerinin farkındalığını geliştirecek şekilde kamuya ilan edilmesi yararlı olacaktır.
- 2- Akdeniz Üniversitesi'nin Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Araştırma ve Uygulama Merkezi (KATÇAM) üniversitenin TCE konusunda çalışan uzmanlaşmış bir birimdir. Bu birimin pandemi nedeniyle son üç yılda gerçekleştirebildiği üç etkinlik farkındalık yaratılmasına katkı açısından yeterli olamamıştır. Ayrıca akademik ve idari birimlere şimdiye kadar herhangi bir TCE farkındalık eğitimi yapılmadığı da bildirilmiştir. Bu eğitimler konusunda ve üniversitenin TCE farkındalığının iyileştirilmesi ile ilgili çalışmalarda bu merkezin yetkilendirilmesi ve desteklenmesi çok yararlı olacaktır.
- 3- Akademik personel sayılarında kadın erkek (K/E) oranları, toplam akademik personelde yüzde 87 iken, araştırma görevlisi kadrolarında kadın sayısında nispi üstünlük, öğretim görevlisi ve doktor öğretim görevlisi kadrolarında eşitlik tespit edilmiştir. Ancak bu oranlar

doçentlik kadrolarında yüzde 78'e, profesörlük kadrolarında yüzde 41'e düşmektedir. Alt akademik seviyelerde tespit edilen nispi eşitliğin normal olarak en fazla on yıl içinde doçentlik ve profesörlük basamaklarına yansımaları beklenmelidir. Zaman içinde bu makas daralmazsa kadınlar aleyhine işleyen sistematik bir dezavantajdan söz etmek gerekecektir. Kadın akademisyenlerin yükselmesini yavaşlatan sistemsel etkenler olmadığından emin olmak için karşı karşıya oldukları toplumsal zorlukların araştırılması yararlı olabilir.

- 4- Akademik yöneticilik kadrolarındaki K/E oranları ise daha kesin bir eşitsizlik tablosu sergilemektedir. Bu oran dekanlarda yüzde 46, fakülte kurulu üyeliklerinde yüzde 52, yönetim kurulu üyeliklerinde yüzde 47, bölüm başkanlıklarında yüzde 43, anabilim dalı başkanlıklarında yüzde 53, yüksekokul müdürlerinde yüzde 15, yüksekokul kurulu üyeliklerinde yüzde 45, yüksekokul yönetim kurulu üyeliklerinde yüzde 64, yüksekokul bölüm başkanlıklarında yüzde 59'dur. Fakültelerdeki kadın doçent ve profesör sayıları yükseldikçe fakültelerdeki akademik yönetici oranlarının da yükselmesi beklense de, yüksekokullarda çoğunluğu öğretim kadrosunda bulunan kadın ve erkekler arasında yöneticilik kadrolarında bu derece eşitsizliğin ortaya çıkması, nedenleri açısından incelenmesi ve düzeltilmesi gereken bir duruma işaret etmektedir. Üniversite yönetimince geliştirilecek TCE politikalarıyla bu eşitsizlikleri gidermek konusunda hızlıca yol alınabilir.
- 5- Akademik birimlerdeki idari personelin K/E oranlarına bakıldığında, fakültelerde sayısal eşitlik görülürken, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında yüzde 55 gibi bir oran bulunmuştur. Rektörlük birimlerindeki idari/hizmetli personelde de kadro bazında yüzde 55, görev bazında yüzde 56 K/E oranları bulunmuş, rektörlük birimlerindeki idari yönetici personelde ise kadro bazında yüzde 48, görev bazında yüzde 51 K/E oranları bildirilmiştir. İdari personel ile ilgili tüm bu oranlar TCE açısından kesin bir kadın erkek eşitsizliğine işaret etmektedir. Bu eşitsizliğin giderilmesi için üniversite yönetiminin bu konuda düzeltici politikalara geçiş yapması tavsiye edilebilir.
- 6- Bilimsel Araştırma projeleri (BAP) Koordinasyon Biriminin verdiği bilgiye göre son üç yılda BAP desteğinden yararlanan yürütücü akademisyenlerin K/E oranı yüzde 68 olmuştur. Bu farkın nedeni, profesör ve doçent kadrolarındaki kadın sayısının nispi düşüklüğü olabilir. Ancak yüksek lisans ve doktora tezi aşamasındaki kadın araştırma görevlisi sayısındaki nispi üstünlük de dikkate alınarak, BAP projelerinden yararlanma konusunda kadınların hangi nedenlerle erkeklerin bu oranda gerisinde kaldığı araştırılmalı, BAP desteğine başvurma konusunda kadın akademisyenleri engelleyen faktörler varsa tespit edilerek iyileştirici önlemler alınmalıdır.

- 7- Akademisyenlerin yararlandığı son üç yılın yayın teşvikleri konusundaki rakamlar daha da büyük bir eşitsizliğe işaret etmiştir. 2018 yılında yayın teşviki alan akademisyenlerin K/E oranı yüzde 53, 2019’da daha da gerileyerek yüzde 12, 2020’de yine yüzde 58 olmuştur. 2019 yılı için bildirilen rakamlarda bir yanlışlık yoksa 2018’den 2019’a görülen büyük düşüş de dikkat çekicidir. Akademik çalışmaların eşit şartlarda yapıyor olması halinde yayın teşviklerindeki K/E oranının akademisyen sayısı oranlarıyla ilişkili olması beklenir. Son üç yıldaki eşitsizlik, kısmen kadın akademisyenlerin pandemi koşullarında evden çalışma zorluklarıyla açıklanabilir, ancak bunun da ötesinde toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili, erkeklere göre daha ağır yükler altında olabilecekleri düşünülmektedir. Bu eşitsizliğin nedenleri araştırılmalı ve mümkün olan sistemsel iyileştirmeler planlanmalıdır.
- 8- Akdeniz Üniversitesi’ne kayıtlı öğrencilerin K/E oranları da kadın öğrencilerin erkeklerin yüzde 75’inde kaldığını göstermektedir. Kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet kalıplarına göre kadın mesleği olarak görülen akademik birimlerde yoğunlaştığı da dikkat çekmiştir. Bu alanda üniversite yönetiminin sorumluluğu olmamakla birlikte, eğitim alanında bu rol kalıplarının kırılması için ilgili kamu kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin kadın sayısının düşük olduğu alanlara onları çekebilmek için üniversite ile birlikte projeler geliştirmeleri doğru olacaktır.
- 9- Üniversitede kısmi zamanlı çalışma bursu alan öğrencilerin K/E oranı yüzde 90 bulunmuştur ki bu oran kayıtlı öğrenci sayısındaki oranın (%75) üzerindedir. Burada kadın öğrencilere bir pozitif ayrımcılık ortaya çıkmıştır. Bu uygulamanın bilinçli bir tercih sonucu olup olmadığını bilmememize rağmen, erkek öğrencilerin üniversite dışında çalışma fırsatlarının daha geniş olduğu dikkate alınarak bilinçli bir pozitif ayrımcılık politikasının yerinde olacağı söylenebilir.
- 10- Akdeniz Üniversitesi’nin yerleşkesinde ve ilçelerdeki yerleşkelerde fiziksel şartların kadın öğrenciler açısından uygunluğu, kadın dostu kampüs şartları, yol aydınlatmaları, toplu taşıma ve durakların güvenliği, yurtlar ve eğitim birimleri arasında güvenli ulaşım şartlarını iyileştirmek konusunda son üç yıl içinde (2018 Ocak- 2021 Ocak) ne gibi çalışmalar yapıldığına ilişkin soruya, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı, “Üniversite alt yapısı olarak kadın, erkek ayrımı yapılmaksızın, engelli öğrencilerin özel durumları gözetilerek tüm öğrenciler için” gerekli düzenlemelerin yapıldığını ve yapılmaya devam edileceğini bildirmiştir. Ancak üniversitenin kadın öğrencilerine uygulanan bir anket çalışması, öğrencilerin yüzde 66’sının yerleşkeyi “kadın dostu” olarak niteleyemediğini, özellikle akşam saatlerinde yeterince aydınlatılmamış yollar ve duraklarda kendilerini güvende hissetmediklerini, bu güvensizlik nedeniyle eğitim etkinliklerinin olumsuz etkilendiğini

ortaya koymuştur. İlgili rektörlük birimlerinin üniversitenin tüm yerleşkelerinde kadın öğrencilerin yerleşke şartlarını “kadın dostu” hale getirmek için özel çalışmalar yapmaları ve hizmet sunan kamu kuruluşlarıyla bu alanda koordinasyon sağlamaları önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.

- 11- Üniversiteye bağlı ilçe akademik birimlerinde öğrenim gören kadın öğrencilerin ve kadın personelin etkilenebilecekleri yerleşke şartları da sorgulandığında, Korkuteli’ndeki kadın öğrenci yurdu haricinde diğer ilçelerdeki yurt kapasitelerinin hem kadın hem de erkek öğrenciler için son derece yetersiz olduğu; yerleşkeye ulaşım şartlarının güvenli olmasının ilçe belediyeleri ve güvenlik güçlerinin inisiyatifine emanet edilmiş olduğu ve okul yönetimlerinin “kadın dostu” şartların yaratılması konusunda yeterli bir farkındalık içinde olduğuna ilişkin bir işaret bulunmadığı; Korkuteli MYO haricinde personelin yararlanabileceği okul öncesi çocuklara yönelik kreş, anaokulu, etüt merkezi bulunan bir ilçe yerleşkesi bulunmadığı ve personelin ilçelerde mevcut diğer resmi ve özel kreş, anaokulu, etüt merkezlerinden yararlanmak zorunda kaldığı tespit edilmiştir. Bu tespitler üniversite yönetiminin tüm yerleşkelerinde kadın öğrenci ve kadın personelin ihtiyaçlarına yönelik araştırma ve iyileştirmeler yapmasının önemini ortaya koymaktadır.
- 12- Üniversitenin mediko sosyal hizmetleri içinde tacize yönelik vakalarda başvurulara hızlıca yanıt verecek bir psikolojik rehberlik ve destek birimi mevcut değildir. Diğer üniversitelerdeki bu maksatla kurulmuş birimler örnek alınarak taciz vakalarında kadınlara uzmanlaşmış destek sağlayacak kurumsal bir yapı oluşturulması yararlı olacaktır.
- 13- Üniversitenin bütçe hazırlıklarında toplumsal cinsiyet duyarlı bütçeleme yapılmadığı bildirilmiştir. Yukarıda işaret edilen muhtelif ihtiyaçlar çerçevesinde kadın öğrenci ve personelin toplumsal cinsiyet eşitliği şartlarına sahip kılınması için talep edilen yatırımların ve projelerin bütçelendirilmesi için bütçe çalışmalarının toplumsal cinsiyet bakış açısı ile yapılması önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.
- 14- Üniversitede toplumsal cinsiyet farkındalığı amaçlayan bir öğrenci topluluğu bulunmadığı bildirilmiştir. Öğrencilerin bu konuda bilgi ve farkındalığının geliştirilmesi açısından öğrenciler düzeyinde bu konuya sahip çıkılması çok önemlidir. KATÇAM öncülüğünde böyle bir öğrenci topluluğu kurulması önerilebilir.
- 15- Akdeniz Üniversitesi’nde 2018-2019, 2019-2020 ve 2020-2021 eğitim ve öğretim yıllarında toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli dersleri alan toplam 3280 lisans öğrencisi üniversite genelinde kayıtlı toplam 66400 öğrenci ile kıyaslandığında çok küçük bir oranı, yüzde 4,9’u ifade etmektedir. Aynı sürede toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği içerikli dersleri alan toplam 3710 yüksek lisans ve doktora öğrencisi de üniversite

genelinde kayıtlı toplam öğrenci sayısının yaklaşık yüzde 5,6'sı kadardır. Bu dersleri alan tüm öğrenci sayısı 6990'ı bulmakta ve toplam kayıtlı öğrenci sayısının ancak yüzde 10,5'ini oluşturmaktadır. Bu oran on öğrenciden sadece birinin TCE içeriği olan bir ders gördüğünü, bu derslerin bir bölümünün de kavrama sadece değinerek geçtiği düşünüldüğünde çok yetersizdir. Yükseköğrenim gören gençlerin toplumsal cinsiyete ilişkin kavramlar ve süreçler hakkında bilgi edinecekleri derslerin, fikir beyan edecekleri ortamların ve örnek alabilecekleri kurumsal açılımların ve atılan yenilikçi adımların önemi büyüktür. Bu doğrultuda TCE'ye kapsamlı yer veren derslerin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Bu sonuç ve öneriler birlikte değerlendirildiğinde, Akdeniz Üniversitesi'nin TCE durumunu iyileştirmek konusunda kısa ve uzun vadede bütüncül bir politika içinde ele alabileceği bir çok konu olduğu ve bu alanda öncü üniversiteler arasında yer alma potansiyelinin bulunduğu ifade edilmelidir.